
Loedoes is een academische basisschool, waar sinds het schooljaar 2016-2017 elk teamlid actief is in een CoP. De onderwerpen komen voort uit de doelstellingen in ons jaarplan. De schoolleiding vertrouwt dit toe aan de CoPs en geeft ruimte. Niet alleen om zitting te nemen in een community, maar ook voor de terugkoppeling en het bevorderen van de doorontwikkeling.

Wat ik wel heb ervaren is dat de samenstelling van een CoP een mix van ervaring moet zijn. Teveel expertise kan een valkuil zijn. Meninge kunnen dan doorslaggevend zijn, terwijl ieders bijdrage van belang is. Nu voelen we ons allemaal eigenaar van het proces en dat is prettig.”

3.2 De Kingbeek Kindante

Grevenbicht/Obbicht

Omgaan met Verschillen, hoe geef je dat inhoud? Basisschool de Kingbeek, een fusie tussen scholen in Grevenbicht en Obbicht, Ds. Deeelman, Pastoor Franck en St. Willibrordus, is die uitdaging aangegaan vanuit het vakgebied Wetenschap & Technologie (W&T). Een thema dat aansluit bij de schoolontwikkeling. “We hadden nog voordat de CoP aan zijn opdracht begon al stappen gezet, gelet op de keuze van onze methodes wereldoriëntatie en rekenen, waarbij op drie niveaus wordt gedifferentieerd.” Aan het woord Maurice Thelen, die terugblijkt op een interessant proces.

Aanleiding en onderzoeksvraag

De focus van deze CoP ligt op Omgaan met Verschillen. Het gaat om de volgende aspecten: kennisverbreding, verbeteren van vaardigheden in het Omgaan met Verschillen en het samenwerken als team(s). Omdat de school als speerpunt Wetenschap & Technologie gericht op de onderzoekende houding van leerlingen als vaardigheid heeft gekozen, verbinden we deze twee gebieden met elkaar.

Hiermee willen we bereiken dat de verschillen tussen kinderen als het om de onderzoekende houding gaat, binnen het domein W&T, wordt meegenomen in het ontwerpen en uitvoeren van onderwijs op dit gebied. Verder doelen we op een verandering in de houding van leerkrachten in de omgang met leerlingen binnen dit domein (W&T) en de mogelijkheden en vaardigheden in het differentiëren hierin.

3.0 Omgaan met Verschillen

We verwachten door differentiatie, dus aansluiten op het ontwikkelingsniveau van de kinderen, meer opbrengstgericht onderwijs. De gegevens die we nodig hebben om te kunnen differentiëren geven ons inzicht in de volgende stap. Hiermee kunnen we ook aantonen dat we het onderwijs passend maken. En als laatste werken we aan een gedeelde verantwoordelijkheid in het team wat betreft de aanpak met behulp van differentiatie. Hiermee worden we meer een school.

“Hoofdvraag voor ons: Hoe verbeteren we Omgaan met Verschillen, in de klas en op schoolniveau, waarbij we uitgaan van verschillen in leerstijl en verschillen in intelligenties? Deelvragen die daarbij horen zijn: op welke manier gaan we als gehele team differentiëren om te komen tot uniformiteit; mogen we op verschillende wijzen differentiëren, rekening houdend met verschillen tussen leerkrachten en binnen welke vakken kunnen we dit effectief doen? In de drie jaar dat de CoP actief was, hebben vier studenten van de Nieuwste Pabo onderzoek gedaan. Hieronder staan twee voorbeelden van de afgelopen twee jaar.

Een LIO die zitting had in de CoP stelde de volgende onderzoeksvraag: In hoeverre wordt de onderzoekende houding van de kinderen van groep 7/8 van BS de Kingbeek, locatie Obbicht gestimuleerd door rekening te houden met de leerstijlen volgens de leerstijltheorie van Kolb? Een andere student, derdejaars, formuleerde de vraag: Hoe maak je een functionele groepssamenstelling met behulp van MI-onderwijs met betrekking tot het vak Wetenschap en Technologie?”

Aanpak

“Onze LIO heeft in de combinatiegroep 7/8 gemeten dat het samenstellen van groepjes volgens de indeling van Kolb de opbrengsten vergroot. Achterliggende gedachte was om te differentiëren op een andere manier dan op niveau, sekse of gedrag. Namelijk differentiatie gericht op leerstijl met als doel het benaderen van leerlingen op een andere manier, waarbij er recht gedaan wordt aan het talent van het kind.”

Hoofdvraag en deelvragen van de derdejaars student: heeft voor haar onderzoek alleen een onderzoeksplan geschreven. Haar hoofdvraag en deelvragen waren:

- > Hoofdvraag (boven)
- > Hoe breng je de onderzoekende houding van kinderen in kaart?
- > Hoe kun je binnen W&T omgaan met de verschillen (in talenten) van kinderen?
- > Hoe kan MI-onderwijs een bijdrage leveren aan het maken van groepjes binnen het vak W&T

“Ook in het team van BS De Kingbeek is een onderzoek gestart en hebben we voor onderstaande werkwijze gekozen:

- > Hoe willen wij dat het onderwijs op basisschool de Kingbeek er over 5-7 jaar uitziet in het cluster 5 t/m 8?
- > In kaart brengen van de cognitieve vaardigheden, zelfsturing en sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen in cluster 5 t/m 8 voor het schooljaar 2017-2018 m.b.v. de kleuren cirkels (sociaal emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling en cirkel zelfsturing);
- > Na het onderzoek van pijler 1 en 2 met de daarbij behorende conclusies de kinderen van cluster 5 t/m 8 voorbereiden op de vaardigheden die nodig zijn om te kunnen starten in een eventuele nieuwe organisatievorm.

In de eerste fase hebben collega's verschillende dimensies binnen hun dagelijkse praktijk beoordeeld (pedagogiek, eigenaarschap, didactiek, leerstof, organisatievorm, differentiatie, toetsen en rapportage) zowel kijkend naar de leerstof als hun eigen rol. Ieder voor zich heeft aangegeven: waar sta ik nu en waar wil ik naar toe?

De tweede stap, in kaart brengen van de cognitieve vaardigheden, zelfsturing en sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen, is door de desbetreffende leerkracht(en) van elke groep uitgevoerd aan de hand van cirkels. De laatste fase is een brainstormsessie geweest waarin de conclusies van voorgaande vragen zijn besproken en we tot een uitspraak zijn gekomen over het toekomstige schoolconcept en de voorwaarden.”

Resultaten

“Uit het onderzoek van de LIO is naar voren gekomen dat rekening houden met verschillen tussen leerlingen in leerstijl de onderzoekende houding bevordert. Dat kan zijn door aan te sluiten bij de voorkeursleerstijl van het kind of door in één les alle vier de leerstijlen van Kolb (ervaren, reflecteren, conceptualiseren en toepassen) in te zetten. Deelvaardigheden van onderzoekend leren, zoals een onderzoek opzetten en presenteren, scoren beter ná het aanbieden van de proeven waarbij er wordt gewerkt met de leerstijlen dan ervoor.

Het gaat nog een stap verder door te concluderen dat de leerstijltheorie van Kolb, het laten terugkeren in een les van alle vier de leerstijlen, in de proef op De Kingbeek tot een grotere leeropbrengst leidt dan toepassing van de theorie van Vermunt (betekenisgericht, reproductiegericht, toepassingsgericht en ongericht), die dit niet als een voorwaarde stelt.”

Voor de leerkrachten betekent het dat ze groepen zijn gaan indelen aan de hand van de leerstijlen van Kolb, hoewel het geen verplichting is. We stimuleerden om in de eigen groep de uitdaging aan te gaan. Dit is ingeleid door een plan van aanpak voor collega's die actief zijn binnen het domein CNME, waartoe W&T behoort. We hebben hier een half jaar voor uitgetrokken. We dienden daarbij twee doelen: Omgaan met Verschillen als middel door gebruik te maken van de onderzoekscyclus; Omgaan met Verschillen ten gunste van de team- en schoolontwikkeling: hoe komen we ten gunste van een aanpak in het teken van de 'onderzoekende houding' binnen het team op één lijn?

Het traject in relatie tot ons schoolconcept maakt allereerst inzichtelijk dat ons huidig onderwijsaanbod, clusterbreed, is te omschrijven als adaptief, maar we willen toewerken naar innovatief onderwijs. De variant 'toekomstgericht' lijkt voorsnog niet te realiseren. Niet onbelangrijk was dat de resultaten van de meting onderling zijn gedeeld, besproken en dat iedereen heeft kunnen aangeven op welk deelgebied hij/zij nog ontwikkelingen voor zichzelf ziet. Door de cirkels van zelfsturing, cognitie en sociaal emotionele ontwikkeling van de huidige groepen 4 t/m 7 in te vullen en te bespreken, hebben we een goed beeld gekregen van de ontwikkelingen binnen deze klassen. We weten dan ook binnen welke kaders we met de leerlingen moeten investeren.

Een ander resultaat is het ontwerp en gebruik van het werkblad 'Leren reflecteren', dat we hebben geïntroduceerd. Het dient ter ondersteuning van zelfstandig werken en het vergroten van eigenaarschap. Leerlingen noteren hun planning, hun gekozen werkplek en de reden waarom en reflecteren (wat neem ik mee van vandaag; wat ging goed; wat heb ik geleerd en wat ga ik veranderen?). Tot slot geven ze voor de opbrengst een beoordeling (tussen 10 en 100).

Figuur 3.1 - Leerlingenmateriaal om te leren reflecteren

de Kingbeek
basisschool

Naam: _____

Mijn doel:
leren reflecteren!

Step 1
Wat ga ik doen? Hoe lang?

Step 2
Welke werkplek kies ik? Waarom?
Ik kies..... omdat.....

Step 3

Wat ging goed? Wat heb ik geleerd?

Wat neem ik mee van vandaag? Wat ga ik veranderen?

MIJN ROL

© 16/12 '15

☹ 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 ☺

De weg die we als team willen inslaan is uitgezet, maar dat neemt niet weg dat er nog meerdere uitdagingen zijn die zelfs belemmerend kunnen zijn om onze schoolvisie waar te maken. Ook die discussie hebben we open met elkaar gevoerd. Aspecten die genoemd werden zijn: grootte van combinatiegroepen, bezetting, aanbod voor zorgleerlingen, verantwoordelijkheden etc. Dat maakt dat we als team behoeften en wensen hebben geformuleerd om de gezamenlijke visie daadwerkelijk gestalte te kunnen geven.”

Meerwaarde voor school en anderen

“Het werk van beiden studenten helpt scholen om meer doordacht groepjes samen te stellen op basis van de theorie over leerstijlen van Kolb aan de ene kant en anderzijds op grond van talenten, MI's. Ons eigen onderzoek kan voor scholen betekenen dat ze bewuster de procesmatige kant van onderzoeken in praktijk gaan brengen, omdat dit bepalend is voor het resultaat van verandering ervaren.

Teamleden zijn door ons periodiek op de hoogte gebracht en een belangrijk deel van het proces, passend binnen de schoolontwikkeling, hebben we samen doorlopen. Door samen een onderzoekende houding aan te nemen, elkaar te ontmoeten, talenten, vragen en behoeften van de ander te leren kennen, vergroot je het draagvlak. We zijn voornemens dit structureel op de agenda te zetten.

Voor basisschool de Kingbeek was het ongewend om een praktijkonderzoek te verrichten. Wij als leerkrachten in de CoP hebben dat geleerd van onze studenten en onze SLB'er. Die ervaringen en de werkwijze hebben wij weer ingebracht in het team door in de clusters 5 t/m 8 een onderzoekende houding te introduceren en daarmee een traject te realiseren.

De schoolleiding heeft op meerdere niveaus gestimuleerd en steeds aangegeven gebruik literatuur en stel in het geheel steeds het belang van het kind centraal. Besluitvorming was niet het primaire doel, maar door onderzoek en uitwisseling van bevindingen uiteindelijk komen tot weloverwogen beslissingen. De leiding stelde nadrukkelijk het proces voorop.”

3.3 BS Amby MosaLira

Maastricht

Academische basisschool Amby heeft de afgelopen jaren het onderwijs letterlijk en figuurlijk anders ingericht. Zowel de onder- als bovenbouw telt een leerplein met zitbanken om in twee- of viertallen projectmatig te kunnen werken. In groep 8 gaat men nog een stapje verder. Door differentiatie, individueel en in groepen, wordt beantwoord aan de onderwijsbehoeften van het kind. Onderzoek naar Omgaan met Verschillen in de CoP is een drijfveer voor de hele school gebleken. Een interview met kartrekker Annemarie Kaanen.

Aanleiding en onderzoeksvraag

“We waren in het team op het punt gekomen dat we ontevreden waren over de bestaande methoden wereldoriëntatie, de Wijzer-reeks. We wilden binnen dit vakgebied sowieso meer leeropbrengst. Aan de leerlingen merkten we dat de meeste lesstof al na drie weken was vervaagd. Een ander argument was dat beide methodieken gericht zijn op klassikaal lesgeven en dat wilden we tot een minimum beperken.

BS Amby is een academische basisschool met boeiend onderwijs, met oog voor ieders persoonlijke talenten en aandacht voor 21^e eeuwse vaardigheden. “Door het eigenaarschap van leren te vergroten, hadden wij de verwachting meer tegemoet te komen aan de verschillen tussen leerlingen en tegelijkertijd hun motivatie te vergroten en de leeropbrengst naar een hoger plan te tillen. Dus moest er sowieso een nieuwe methode of aanpak komen.